

Nr 5.

Av herr **Ekman, Karl Johan**, om ändring i § 10 folkskolestadgan.

När statens folkskoleinspektion inrättades, uttalades, att inspektören endast skulle hava en inspekterande och rådgivande uppgift, men att han icke skulle äga något *bestämmande* inflytande på skolärendenas behandling vare sig hos församlingar eller myndigheter. Formellt är måhända i stort sett denna ställning bibehållen i den för statens folkskolinspektörer gällande nådiga instruktionen den 15 december 1914. Men det är en allmänt känd sak, att i själva verket folkskolinspektörernas makt vuxit på ett sätt, som innebär allvarlig fara för såväl övriga myndigheters funktioner som kommunernas lagstadgade självbestämmanderätt på ifrågakvarande område och i hög grad rubbat förtroendet till folkskolan och dess ledning hos vida kretsar bland vårt folk.

En bestämmelse, vilken härutinnan tillagt inspektören en maktställning, som alldeles icke varit honom tillämnad, är den i en annan av mig väckt motion berörda bestämmelsen i boställsordningen för lärarepersonalen, att syn å lärarbostäder skall förrättas av folkskolinspektören och därtill utan någon rätt för församlingen att överklaga vad han därvid behogat besluta.

En annan bestämmelse, som på samma sätt, ehuru mera indirekt, giver inspektören en obehörig maktställning, är stadgandet i § 10 mom. 3 folkskolestadgan rörande fastställandet av skolreglemente m. m., varigenom de för församlingarna så viktiga frågorna om skolformer och om lärotider och läroplaner bestämmas. Det heter därom, att av skolrådet uppgjort förslag till reglemente skall jämte i ärendet förda protokoll översändas till inspektören, som har att med eget yttrande överlämna detsamma till vederbörande domkapitel för prövning och godkännande. Skulle domkapitlet emellertid vid nämnda prövning finna sig icke kunna godkänna av inspektören gjort yrkande, skall domkapitlet med eget yttrande översända samtliga handlingar i ärendet till Skolöverstyrelsen, och ankommer det därefter på överstyrelsen att, efter skolrådets hörande, besluta rörande reglementet i dess helhet. På enahanda sätt behandlas förslag om ändring i det fastställda reglementet.

Domkapitlen tillåtas sålunda att fatta lagligen gällande beslut i dem tillkommande ärenden allenast under förutsättning att de i alla detaljer lydigt underordna sig folkskolinspektörernas vilja. I annat fall undandrages prövningsrätten från domkapitlet och överlämnas till Skolöverstyrelsen.

Påföljden blir, att Skolöverstyrelsen och folkskolinspektörerna så gott som enväldigt härska över skolväsendets hela anordning inom kommunerna, över

skolformer, med därav följande skolhusbyggen och bostadsbyggen, lärotider, läroplan och anordningar vid undervisningen, skolmaterieil m. m.

Det synes i hög grad påkallat, att härutinnan en annan ordning för beslutsfattande införes, som överensstämmer med vad som enligt urgammal rätt på andra områden ännu hos oss gäller.

Jag tillåter mig alltså vördsamt yrka,

att riksdagen vid anslaget till folkskoleväsendet och särskilt till folkskoleinspektionen ville foga det villkor, att Kungl. Maj:t måtte, efter verkställd utredning, vidtaga den ändring i § 10 folkskolestadgan och övriga tilläventyrs därmed sammanhängande författningsbestämmelser, att i de i nämnda paragraf avsedda ärenden domkapitlets beslut skall bliva lagligen gällande vare sig det går folkskolinspektören emot eller icke, så att ändring i beslutet icke måtte kunna ske utan besvärstalans fullföljd i vanlig ordning.

Stockholm den 10 januari 1924.

K. J. Ekman.
Jönköping.